

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران: میدان فاطمی، خیابان بهرام‌مصری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴۰ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷

تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸ • توزیع: موسسه مطبوعاتی نشر گستر امروز نوین • تلفن: ۰۹۳۸۵۲۲۱۰۱۶ • چاپ: صمیم

شترق

روزنامه

یکشنبه ۵ بهمن ۱۴۰۴ • ۵ شعبان ۱۴۴۷ • ۲۵ ژانویه ۲۰۲۶ • سال بیست‌ودوم • شماره ۵۳۱۳ • ۸ صفحه
اذان ظهر تهران ۱۲:۱۷ • اذان مغرب ۱۷:۴۴ • اذان صبح فردا ۵:۴۲ • طلوع آفتاب ۷:۰۹

چهل‌وچهارمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر از پنجمینه دوم بهمن و در بخش نمایش‌های خیابانی آغاز شد و چند نمایش در پهنه فرهنگی-هنری رودکی به اجرا درآمدند. عکس: زهر بازوکی، خبرگزاری آنا

www.sharghdaily.com aparat:tasvirshargh Telegram:SharghDaily youtube:sharghdaily twitter:sharghdaily instagram:sharghdaily1

استمرار انسداد اینترنت و از دست رفتن امنیت روانی

یویا نعمت‌اللهی

دکترای علوم ارتباطات اجتماعی

همان‌ها که باید باشد. شاید یک تعریف از امنیت این باشد که هیچ تعرضی به مرزها صورت نگرفته و در شهرها و روستاها نیز مردم به امورات روزمره خود مشغول هستند. هایدگر در بخش اول کتاب مشهورش به نام «هستی و زمان»، از واژه «متوسط هر روزگی» برای تشریح فعالیت‌های روزانه عادی و تعاملات انسان‌ها استفاده می‌کند و می‌گوید این «روزمرگی» نزد سوزه‌های انسانی بدون توجه به آن است که افعال آنها بر نوعی آگاهی نظری یا استدلال ذهنی استوار باشد.

او می‌گوید آغازگاه تحلیلش مبتنی بر این نیست که دازاین به‌عنوان یک «وجود» خاص و معین مبتنی بر «تفاوت‌ها» باشد، بلکه بر «نامتفاوت‌بودگی» ابتدا دارد. این ناهمسانی همان است که امروز باید در گفتار و کردار مسئولان کشور حاکم باشد. کشور باید به همان «هر روزگی» خود برسد و تفاوت‌ها از میان برود؛ یعنی همه چیز به روال عادی برگردد و مردم همچون مقاطع قبلی به زندگی عادی خود بپردازند.

مقامات مسئول به‌طور مداوم می‌گویند شرط برقراری اینترنت بین‌المللی آن است که شرایط عادی شود. حال اگر در این شرایط به ناگهان مؤلفه

ما نمی‌توانیم بدانیم ذهنیت تصمیم‌گیران عالی کشور درباره اینترنت چیست و قطعا به اندازه آنها در جریان واقعیت‌ها و اوضاع و احوال امنیتی کشور هم نیستیم. از سویی دیگر، معلوم نیست این تصمیمات در کدام محافل و با چه توجهات و سر فصل‌هایی در دستور کار قرار گرفته است. اتفاقا آنچه در خبرها می‌آید، حاکی از آن است که خود دولت در رأس مصدر انسداد اینترنت است. چند روز قبل پزشکیان اعلام کرد با توجه به ضرورت تسهیل امور کسب‌وکارهای اینترنتی و کاهش محدودیت‌های ارتباطاتی، توصیه کرده در اسرع وقت محدودیت اینترنت برطرف شود. درحالی‌که همه منتظر بودند این محدودیت‌ها بنا بر «توصیه» رئیس‌جمهور برطرف شود، یکباره معاون رئیس‌جمهور دم از «اصلاح اینترنت» می‌زند. او نیز موضوع امنیت را پیش کشید و گفت پیش‌شرط کسب‌وکار، امنیت است که وظیفه حکومت به شمار می‌رود. وی اضافه کرد اگر کسی بخواهد جمهوری اسلامی را مورد حمله قرار دهد، قطع اینترنت اجتناب‌ناپذیر است. از سوی دیگر، دبیر شورای امنیت کشور گفته امیدوار است شرایط عادی شود و مردم بتوانند از اینترنت استفاده کنند. او همچنین اضافه کرد که نمی‌تواند زمان دقیقی را برای بازشدن اینترنت اعلام کند. آن‌گونه که این مقام مسئول ذکر کرده، دو موضوع حائز اهمیت در اولویت قرار دارند که همانا «امنیت مردم» و «اقتصاد مردم» هستند.

فارغ از این اظهارنظرها، می‌توان اولویت سومی را هم به اولویت‌های مدنظر شورای امنیت کشور اضافه کرد که «امنیت روانی» است. بدون روان آسوده و مطمئن، هیچ اقتصادی نخواهد پایید و بعید است امنیت مستحکمی با بگیرد. اکنون با فروکش‌کردن حوادث تلخ در خیابان‌ها، همگان به این باور رسیده‌اند که مهار کشور در دست کسی نیست جز

یادداشت

مرجعیت رسانه‌ای؛ نخستین قربانی قطع اینترنت

وقتی روایت رسمی جا می‌ماند

محمد رضا ظاهری

عضو شورای اطلاع‌رسانی استان فارس

بیش از دو هفته از قطع یا اختلال گسترده اینترنت در ایران می‌گذرد؛ رخدادی که اگرچه در ظاهر می‌توان آن را یک مسئله فنی یا تصمیمی مقطعی تلقی کرد، اما در لایه‌های عمیق‌تر، تبعاتی فراتر از محدودیت دسترسی کاربران به فضای مجازی داشته است. یکی از مهم‌ترین و نگران‌کننده‌ترین پیامدهای این وضعیت، تضعیف جدی مرجعیت رسانه‌ای در کشور است. مرجعیتی که سال‌ها برای شکل‌گیری آن هزینه شده و امروز در معرض فرسایش و بی‌اعتباری قرار گرفته است. مرجعیت رسانه‌ای زمانی معنا پیدا می‌کند که مخاطب، رسانه را به‌عنوان منبع اصلی، قابل اعتماد و به‌موقع دریافت خبر و تحلیل بشناسد. در شرایط عادی، رسانه‌های رسمی و حرفه‌ای می‌توانند با اتکا بر دسترسی آزاد به منابع، امکان راستی‌آزمایی، ارتباط مستمر با مخاطب و انتشار سریع اطلاعات، این جایگاه را حفظ کنند. اما قطع طولانی مدت اینترنت، این چرخه را مختل کرده و رسانه‌ها را از مهم‌ترین ابزارهای حرفه‌ای خود محروم کرده است. در بیش از دو هفته اخیر، بسیاری از رسانه‌ها عملا از میدان رقابت خبری خارج شده‌اند؛ نه به این دلیل که تولید محتوا متوقف شده، بلکه به این علت که امکان انتشار گسترده، دسترسی مخاطب و تعامل دوسویه از بین رفته است. وقتی مخاطب نمی‌تواند به‌موقع به سایت‌ها، شبکه‌های اجتماعی و کانال‌های اطلاع‌رسانی رسانه‌ها دسترسی داشته باشد، به‌ناچار به مسیرهای جایگزین روی می‌آورد؛ مسیریایی که اغلب فاقد استانداردهای حرفه‌ای، مسئولیت‌پذیری و شفافیت هستند.

خلا اطلاع‌رسانی رسمی همواره بستر مناسبی برای رشد شایعه، اخبار جعلی و روایت‌های غیرموقوت فراهم می‌کند. در شرایط قطع اینترنت، این خلا به‌صورت مضاعف تشدید شده است. مخاطبی که پاسخ پرسش‌های خود را از رسانه‌های معتبر دریافت نمی‌کند، ناخواسته به منابع غیررسمی، شایعه‌ها و تحلیل‌های شخصی روی می‌آورد. نتیجه این فرایند، شکل‌گیری افکار عمومی بر پایه داده‌های ناقص یا نادرست است؛ وضعیتی که هزینه‌های اجتماعی، اقتصادی و حتی امنیتی آن به‌مراتب سنگین‌تر از هزینه دسترسی آزاد به اینترنت است.

از سویی دیگر، تضاد این وضعیت به اعتماد عمومی ضربه می‌زند. اعتماد، سرمایه‌ای است که

دولت در یک ماه گذشته و در راستای حذف رانت و کاهش آسیب‌های اقتصادی ناشی از تخصیص ارز ترجیحی، تصمیم گرفت یارانه کالاهای اساسی را به جای ابتدای زنجیره، در قالب کالابرگ الکترونیکی به مصرف‌کننده نهایی اختصاص دهد.

در گام نخست این طرح، مقرر شد به ازای هر یک از اعضای خانوار، مبلغ یک میلیون تومان به حساب سرپرست خانوار واریز شود تا صرف خرید ۱۱ قلم کالای اساسی شود.

با این حال، حدود دو هفته پس از آغاز اجرای طرح، دولت از اعلام شیوه دوم دریافت یارانه کالایی (از ۲۸ دی‌ماه) خبر داد؛ شیوه‌ای که براساس آن، خانوارهایی که از دریافت یارانه نقدی صرف‌نظر می‌کنند، می‌توانند ۹ قلم کالای اساسی را به مدت سه ماه با قیمت ثابت دریافت کنند. براساس اعلام رسمی، دولت متعهد شده است مابه‌التفاوت افزایش قیمت این کالاها را تقبل کرده و مصرف‌کننده صرفا مبلغ مشخص و ثابتی را برای هر قلم کالا پرداخت کند. کالابرگ هنوز نتوانسته رضایت مردم را به خود جلب کند. ایسنا در گزارشی به برخی از گلیاه‌های مردم در این زمینه پرداخته است. یکی از مشکلاتی که شهروندان درباره آن بیان کرده‌اند، نبود امکان لغو در روش دوم طرح کالابرگ است که این موضوع موجب نگرانی و سردرگمی آنها شده است.

طبق اظهارات مکرر مردم، در زمان انتخاب اطلاع‌رسانی شفاف و کافی درباره جزئیات روش دوم انجام نشده و بسیاری از افراد بعد از ثبت انتخاب متوجه شده‌اند که باید به ازای هر نفر حدود ۳۵۰ هزار تومان از جیب خود پرداخت کنند. این در حالی است که بخش زیادی از مسئولان کالابرگ اساسا توان پرداخت این مبلغ را ندارند و فلسفه دریافت کالابرگ نیز کمک به همین قشر بوده است.

تعداد زیادی از مردم اعلام کرده‌اند روش دوم را اشتباهی انتخاب کرده‌اند و خواستار فعال‌شدن گزینه لغو یا بازگشت به روش اول هستند. شهروندان می‌گویند اگر توان پرداخت پول اضافه داشتند، اساسا نیازی به کالابرگ نداشتند.

برخی گزارش داده‌اند که فروشگاه‌ها هم‌زمان با اجرای طرح، قیمت کالاها را افزایش داده‌اند و نظارت مؤثری وجود ندارد. دریافت کارمزد اضافی از طرف فروشگاه‌ها (مثلا پنج هزار تومان به ازای هر خرید) یکی دیگر از اعتراضات جدی مردم است.

تعدادی از مردم معتقدند کالاهای ارانه‌شده در قالب این طرح، کیفیت پایین یا انتخاب محدودی دارند و عملا خانواده‌ها مجبور به خرید اقلامی می‌شوند که شاید نیازشان نباشد.

مطالبه پرتکرار دیگر، پرداخت مستقیم یارانه به خانوارها به جای واریز به حساب فروشگاه‌هاست. در میان نظرات، حتی افرادی اشاره کرده‌اند که از برخی مراجع غیررسمی شنیده‌اند قرار است در آینده گزینه لغو اضافه‌شود، اما تا این لحظه هیچ‌گونه اطلاع‌رسانی رسمی، شفاف و قطعی در این باره انجام نشده و مردم بدلتکلیف مانده‌اند.

همچنین برخی اعلام کرده‌اند که با پشتیبانی تماس گرفته و آنها اعلام کرده‌اند امکان انصراف وجود ندارد.

حال باید دید مسئولان مربوطه با توجه به مشکل پیش‌آمده برای برخی از افراد که به اشتباه روش دوم را فعال کرده‌اند، فکری خواهند کرد؟ و به‌زودی گزینه لغو فعال می‌شود یا خیر؟

در روش دوم طرح کالابرگ، خانوارها می‌توانند با پرداخت بین ۳۰۰ تا ۳۵۰ هزار تومان (بسته به نوع کالا)، یک بسته کالایی شامل ۹ قلم اصلی (مرغ ۱.۵ کیلوگرم، روغن ۸۱۰ گرم، تخم‌مرغ یک کیلوگرم، برنج یک کیلوگرم، قندوشکر ۵۰۰ گرم، ماکارونی ۷۰۰ گرم، شیر کم‌چرب، بسته نایلونی ۹۰۰ گرم، پنیر بوف ۴۰۰ گرمی، ماست کم‌چرب ۹۰۰ گرمی) دریافت کنند. این بسته در بهمن، اسفند و فروردین عرضه می‌شود و قیمت آن ثابت خواهد ماند. متقاضیان روش دوم کالابرگ از ۲۸ دی‌ماه تا ۱۰ بهمن فرصت دارند تا با شماره‌گیری کد دستوری #۱۴۴۳*۵۰ و انتخاب گزینه ۵ (روش دوم کالابرگ)، کد ملی سرپرست خانوار و کد پستی محل سکونت را ارسال کنند تا روش دوم کالابرگ برای آنان برنامه‌ریزی و منظور شود.

تحلیل خوانی

مسئولان پاسخ‌گو نیستند

«حسین ایمانی»، عضو هیئت‌علمی دانشگاه تهران و پژوهشگر مدیریت دولتی در گفت‌وگو با خبرنگار ایلنا به بیان نکاتی درباره رابطه بین مردم و حاکمیت پرداخت و تشریح کرد: «به نظر می‌رسد پاسخ‌گویی در کشور ما کم شده و بسیاری از آنها که دارای مسئولیت و اختیارات در حوزه‌های مختلف هستند، پاسخ‌گو نیستند. به‌عنوان مثال درباره هر موضوعی، ده‌ها دستگاه و نهاد متولی و مسئول رسیدگی به موضوع هستند، اما هیچ‌یک پاسخ‌گو نیستند، وضعیت فعلی هم محصول تصمیمات، اقدامات و نگاه‌هایی است که در طول سال‌های متمادی ایجاد شده. لازم است هر فردی پاسخ‌گوی تصمیم‌گیری‌هایی باشد که در هر جایگاه و در هر برهه‌ای داشته است. به‌عنوان مثال نماینده مجلسی که در دوره مسئولیت خود به تصویب قانونی رای داده، بعد از پایان مسئولیتش هم قانونا، شرعا و اخلاقا باید پاسخ‌گوی رای‌هایی باشد که به تصویب طرح‌ها و لوایح داده و امروز آثار آن در کشور مشخص شده است. رؤسای جمهور هم در چنین وضعیتی قرار دارند. مثلا اگر به دلیل نحوه صحبت یک رئیس‌جمهور در دوره مسئولیتش، تهدیدهایی متوجه کشور شده باشد، باید پاسخ‌گوی رفتار خود باشد و علت آن را بیان کند. اظهارات، اقدامات و حتی حرکات و زبان بدن سیاستمداران بسیار حساس و مهم است و باید درباره آنها پاسخ‌گو باشند». ایمانی با طرح این سؤال که درحال حاضر چه فرد یا افرادی باید پاسخ‌گوی این میزان گرانی قیمت‌ها و تورم در کشور باشند؟ گفت: «دولت می‌گوید تقصیر من نیست و به نهاد دیگری اشاره می‌کند. آن نهاد هم به نهادی دیگر و این سیر ادامه می‌یابد. این در حالی است که امروز پاسخ‌گویی مقوله‌ای گم‌شده است». این استاد در بخش دیگری از سخنانش گفت: «انتظار می‌رود که در شرایط حساس فعلی شاهد فضای باز گفت‌وگو باشیم. باید به همه اجازه صحبت داده شود، جامعه عقلانیت دارد و تشخیص می‌دهد چه کسی بر مبنای منطق صحبت می‌کند. باید موافقان، مخالفان، احزاب مختلف و مردم فرصت صحبت داشته باشند. متعاقداً‌سازي به این شکل رخ می‌دهد».